

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Klima-Lavbund

Vejledning

om tilskud til Klima-Lavbundsprojekter

Januar 2022

Kolofon

Klima-Lavbund

Vejledning om tilskud til Klima-Lavbundsprojekter, 2022.

Denne vejledning er udarbejdet i 2022 af Miljøministeriet
- Miljøstyrelsen.

Forsidefoto: Kristine Elisabeth Mulbjerg, Miljøstyrelsen

Miljøministeriet

Miljøstyrelsen

Tolderlundsvej 5

5000 Odense C

Tlf.: 72 54 40 00

mst@mst.dk

www.mst.dk

Indhold

1.	Indledning	5
2.	Ordningens formål	5
3.	Administration af ordningen	5
4.	Afsatte midler og finansiering	5
5.	Ansøgningsfrist	5
6.	Hvem kan søge om tilskud	6
7.	Hvordan søges om tilskud og hvad skal ansøgningen indeholde	6
8.	Projektets gennemførsel og økonomi	7
9.	Hvilke udgifter gives der tilskud til	10
10.	Betingelser for tilsagn	15
11.	Afgørelse om tilsagn eller afslag, herunder prioritering	16
12.	Anmodning om udbetaling af tilskud, samt tinglysning af aftalen	23
13.	Klageadgang	24
14.	Tilsagnet opgives	24
15.	Udbetaling af tilskud	24
16.	Arealanvendelse efter anlæg	25
17.	Tilbagebetaling af tilskud	26
18.	Kontrol på stedet	27
19.	Straffebestemmelser og svig	27
20.	Force majeure	27
21.	Miljøstyrelsens brug af data	27
22.	Administrations- og lovgrundlag	27
23.	Yderligere oplysninger	28

Bilag

Bilag 1	Vejledning til MiljøGIS (lægges på hjemmesiden forud for ansøgningsrunden)
Bilag 2	Vejledning til selvbetjening (lægges på hjemmesiden forud for ansøgningsrunden)

1. Indledning

Denne vejledning skal du bruge, når du ønsker at søge om tilskud til et Klima-Lavbundsprojekt. Her finder du oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad du kan søge til, hvordan du søger tilskud, de forskellige betingelser, der gælder for at få tilskud, og hvordan Miljøstyrelsen behandler og kontrollerer din ansøgning. På Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk/lavbund kan du finde flere oplysninger om ordningen og link til at ansøge.

2. Ordningens formål

Klima-Lavbundsordningen har ophæng i Aftale mellem S-regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet om: Finansloven for 2020 (2. december 2019). Af denne fremgår at der afsættes midler "(...) frem mod 2030 til at understøtte natur-, vandmiljø- og klimaformål bl.a. gennem udtag af kulstofrig landbrugsjord, eksempelvis afbrydning af dræn og vådgøring af områderne, tilskud og kompensation i forbindelse med værditab ved videresalg af jorden, omlægning til mere bæredygtig produktion mv. med henblik på at reducere landbrugets drivhusgasudledning mest muligt." Klima-lavbundsprojekterne skal sikre udtag af lavbundsjord gennem vådgøring og permanent ekstensivering af arealdriften, samt skabe synergi til øvrige natur-, miljø- og klimaformål.

Klima-Lavbundsordningens primære formål er udtag af kulstofrige lavbundsjord med henblik på at reducere landbrugets drivhusgasudledning mest muligt. Tilskudsordningen kan søges af kommuner, lodsejere og fonde, og skal samtidig understøtte natur-, miljø- og øvrige klimaformål. Store projekter med høj andel af kulstofrig jord prioriteres højt – projekter hvor der gennem ydelsesordningen Multifunktionel Jordfordeling kan opnås større sammenhæng mellem arealer og synergi med andre natur- og miljøindsatser prioriteres dog højest. Dette betyder, at tilskudsordningen har et bredt perspektiv og fokuserer på synergi i udtagningen. Synergi er rettet mod vandrammedirektivet, habitatdirektivet, biodiversitet, beskyttede naturtyper, rent drikkevand, friluftsliv, økologisk landbrug og klimatilpasning.

3. Administration af ordningen

Miljøstyrelsen administrerer ordningen og træffer afgørelse om tildeling af tilskud.

Miljøstyrelsen modtager ansøgninger om tilskud til Klima-Lavbund, prioriterer ansøgningerne og træffer afgørelse om tilsagn, udbetaler tilskud og kontrollerer tilsagnets gennemførsel og opretholdelse.

Du er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis du har spørgsmål – på tlf.: 72 54 40 00 eller på mail: vandprojekter@mst.dk. Du kan læse mere om ordningen på www.mst.dk/lavbund.

Vejledningen er skrevet på baggrund af udkast til bekendtgørelse om udtagning af kulstofrige lavbundsjord med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klimalavbundsprojekter), november 2021.

4. Afsatte midler og finansiering

Klima-Lavbundsordningen er tildelt en pulje i 2022 på **139 mio. kr.**

Puljen dækker tilskud til løn til personale, undersøgelser, møder, konsulentarbejde, køb af varer og tjenester, anlægsarbejde, lodsejerkompensation og tinglysning. Miljøstyrelsen yder tilskud til 100 % af de tilskudsberettigede udgifter. Se afsnit 9. for yderligere specifikation af tilskud.

5. Ansøgningsfrist

Miljøstyrelsen kan modtage din ansøgning inden for ansøgningsfristen, der fremgår af Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk/lavbund.

Hvis din ansøgning modtages efter ansøgningsfristen, vil den ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde. Der kan i særlige tilfælde dispenseres fra ansøgningsfristen, se gældende bekendtgørelse.

6. Hvem kan søge om tilskud

Tilskuddet kan søges af kommuner, private lodsejere og fonde. Ansøger defineres som projektejer. I projekter søgt af kommuner er det projektejer som har ansvar for al lodsejerkontakt, samt for udbetaling af erstatning til berørte lodsejere.

Det er muligt at være flere kommuner om et fælles tværkommunalt projekt. I det tilfælde skal én kommune dog stå som ansøger, mens øvrige kommuner fremgår som medansøgere. Al dialog vedr. projektet vil skulle gå gennem ansøgerkommunen.

Det er ligeledes muligt at være flere private lodsejere om et fælles projekt. I det tilfælde vil I vælge at gennemføre projektet selv, vil en af Jer skulle stå som projektejer og al dialog vedr. projektet vil skulle gå gennem projektejer. I kan også vælge at tage kontakt til Jeres kommune, som kan vælge at gennemføre projektet for Jer.

Særligt for private lodsejere

I nogle tilfælde vil kommunen kunne være projektejer, hvis du ikke selv ønsker at være det. Kontakt gerne din kommune inden du går i gang og orienter dem om dine planer og hør hvad der kunne være af muligheder for et evt. samarbejde og andre potentielle projekter i området. Herudover, er det vigtigt at du overvejer om det kunne være muligt at gennemføre et projekt i samarbejde med dine naboer. Her er det også en mulighed at kontakte kommunen og høre, om kommunen eventuelt kunne være interesseret i at være projektejer på projekt. Større projekter er oftere billigere og mere effektive end mindre projekter, samtidig med at naturen vil kunne udvikle sig bedre, hvis der skabes et større sammenhængende projektområde.

7. Hvordan søges om tilskud og hvad skal ansøgningen indeholde

For at kunne ansøge om tilskud til et Klima-Lavbundsprojekt, skal dit areal opfylde to støtteberettigelseskriterier: arealet skal være minimum 10 ha og have min 60 % overlap med kulstofrig jord (min 6 % indhold af kulstof).

Ved ansøgning om tilskud benyttes selvbetjeningen, der kan tilgås via www.mst.dk/lavbund. Ansøgningen udfyldes af projektejer (herefter *ansøger*), og skal indeholde informationer om ansøger og projektet.

Der ansøges om tilsagn til et Klima-Lavbundsprojekt – og herunder om at påbegynde forundersøgelse. Foreligger der allerede en forundersøgelse fra en lignende ordning, er det muligt helt eller delvist at genanvende denne. Når Miljøstyrelsen har behandlet ansøgningen, og er der givet tilsagn til projektet, kan forundersøgelsen påbegyndes. Uanset om du allerede har en forundersøgelse eller ej, skal du igennem forundersøgelsesfasen, før du kan gå til anlægsfasen. Du kan læse mere om faserne i Klima-Lavbundsordningen i afsnit 8.1

Selvbetjeningen og ansøgningens indhold

Selvbetjeningen kan tilgås via www.mst.dk/lavbund. Der logges ind enten med CPR- eller CVR-nummer (se bilag 2). Det er muligt at oprette en ansøgning, og gemme den i op til 14 dage uden at sende den. Der kan dog kun gemmes og sendes én ansøgning ad gangen. Via selvbetjeningsløsningen er det muligt at logge på MiljøGIS – det er også muligt at tilgå MiljøGIS uden om selvbetjeningen. For at tegne og gemme projektarealer i MiljøGIS, skal du oprette en bruger, hvordan du gør er beskrevet i bilag 1 samt på www.mst.dk/lavbund. Det er en god ide, at have dokumenter, der understøtter de prioriteringskriterier (se afsnit 11), som ikke er GIS-understøttet, klar før ansøgningsprocessen startes op. Herudover skal eventuelle fuldmagter også kunne uploades.

Ansøger vil modtage et kvitteringsbrev med en opsummering af de indsendte oplysninger via e-boks når Miljøstyrelsen har modtaget ansøgningen. Hvis ansøger ikke har modtaget kvitteringsbrev indenfor 1 uge kontaktes Miljøstyrelsen på vandprojekter@mst.dk for at sikre, at ansøgningen er modtaget

Ansøgningen skal indeholde de oplysninger, der fremgår af ansøgningsskemaet, herunder:

- 1) Ansøgers navn.
- 2) En beskrivelse af det projekt, der ønskes gennemført, herunder lokalisering.

- 3) En beskrivelse af, hvordan projektet forventes at understøtte andre samfundsinteresser vedrørende natur, miljø og klimatilpasning.
- 4) Indtegning af projektområdet i MiljøGIS, som kan tilgås på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk/lavbund.
- 5) Oplysning om projektet er omfattet af et samtykke eller et betinget samtykke efter reglerne i bekendtgørelsen om multifunktionel jordfordeling.
- 6) Oplysning om, hvorvidt der til arealer i projektområdet er ansøgt om eller opnået tilskud efter andre tilskudsordninger.

Miljøstyrelsens behandling af ansøgningen

Ansøger får direkte besked via e-boks, når Miljøstyrelsen har behandlet ansøgningen. Er der meddelt tilsagn, betyder dette, at ansøger kan gå i gang med forundersøgelsen, og at udgifter til dette dækkes. Se i afsnit 9 hvilke udgifter, der dækkes.

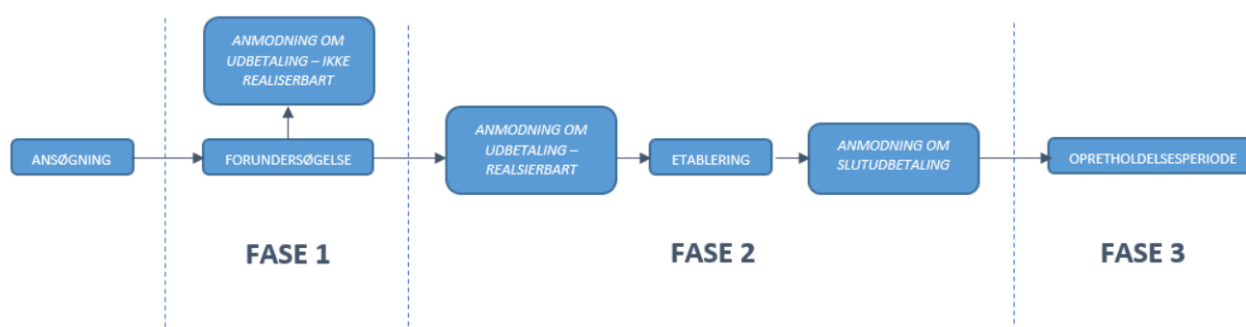
8. Projektets gennemførelse og økonomi

Følgende afsnit beskriver projektets forskellige faser, og hvad ansøger bør være opmærksom på i ansøgningsprocessen; fra ansøgning om tilskud til projektet og frem til anmodning om slutudbetaling.

8.1 Projektets faser

Et Klima-Lavbundsprojekt opdeles i tre faser, der opsummeres i diagrammet nedenfor.

Projektfaserne opdeles i: 1) forundersøgellesfase, 2) anlægsfase og 3) opretholdelsesperioden.

Ansøgning om tilsagn til forundersøgelse (fase 1) er kun muligt i fastlagte ansøgningsrunder, mens anmodning om opstart af etablerings- eller anlægsfasen (fase 2) og anmodning om slutudbetaling (fase 3) kan foretages uafhængigt af ansøgningsrunder. Ved tilsagn til et Klima-Lavbundprojekt modtager ansøger link til selvbetjening, som skal anvendes ved anmodning om igangsættelse af fase 2.

Forundersøgelsen skal være færdig senest 2 år efter, der er givet tilsagn til projektet, og etableringen skal være færdig senest 2 år efter endt forundersøgelse – dvs. der i alt er 4 år til at gennemføre forundersøgelse og etablering.

8.1.1 Forundersøgelse (fase 1)

Fase 1 træder i kraft, når ansøger modtager tilsagn til projektet. I fase 1 udarbejdes en forundersøgelse og lodsejertilslutningen afklares endeligt. I fase 1 betegnes projektområdet som undersøgelsesområde.

Fase 1 afsluttes ved, at ansøger via selvbetjening anmoder om at gå videre til anlægsfasen (fase 2). Hvis det undervejs i fase 1 har vist sig, at projektet alligevel ikke er realiserbart, har ansøger her mulighed for at ansøge om at afslutte projektet og blot modtage tilskud til de udgifter, der har været i forbindelse med fase 1.

Formålet med forundersøgelsen er at vurdere, om projektet er realiserbart. Det er således i løbet af forundersøgelsesfasen at der foretages en grundig vurdering af projektets effekter (herunder CO₂-effekt), hydrologiske konsekvenser, samt økonomi. Se boksen nedenfor for kravene til forundersøgelsens indhold.

Det er en fordel, at udarbejde en grundig forundersøgelse, der muliggør en detailprojektering, hvor der ikke er signifikante forskelle fra forundersøgelsen. Den endelige detailprojektering laves i fase 2.

Projektet skal anmeldes til VVM-screening hos kommunen, og visse projekter kan være VVM-pligtige og dermed kræve en miljøtilladelse.

Forhold der skal undersøges i forundersøgelsen

1. Nuværende forhold i projektområdet beskriver

- Oplandsforhold (angivet i tabel med ha og kortbilag - husk kildehenvisning): Areal (ha) af hhv. vandløbsopland, direkte opland og det drænedede direkte opland til projektområdet
- Plangrundlag (fx relevante udpegninger, beskyttelseslinjer, beskyttet natur, kultur mv.).
- Jordbundsforhold
- Projektområdets topografi (eksempelvis ved højdemodel).
- Projektområdets hydrologi, herunder vandbalance (bl.a. nedbør, fordampning og nettonedbør).
- Projektområdets nuværende dræningsforhold (lodsejeroplysninger, drænarkiv, opmåling).
- Kort og GIS-filer med nuværende afvandingsforhold for relevante hændelser (ækvidistance 0,25 m med sø, sump, våd eng, fugtig eng, tør eng, tørt m.v.) i projektområdet fra 0 til 1,25 meter
- Tekniske anlæg i projektområdet.
- Projektets beliggenhed i forhold til nedstrøms liggende søer.
- Projektets beliggenhed i forhold til slutrecipienten.

2. Projektforslag

- Projektforslag (inklusiv projektafgrænsning, anlægsarbejder og afværgeforanstaltninger) vist på kort. Der skal ved projektafgrænsningen tages hensyn til ændrede afvandingsforhold (drændybde 1,25 m), matrikelgrænser og fornuftig opdeling af marker med henblik på den efterfølgende markdrift og ejerskabsforhold. Anlægselementer, der sikrer, at projektområdet bliver vådere (dvs. sikrer effekten), skal være inden for projektgrænsen.
- Oversigt over nødvendige myndighedstilladelser samt vurdering af mulighed for at få disse.
- Nødvendige anlægsarbejder til sikring af effekt og afværgeforanstaltninger til etablering af projektet.
- Budgetoverslag for anlægsarbejde og tidsplan.

3. Konsekvenser

- Kort og GIS-filer med fremtidige afvandingsforhold for relevante hændelser (ækvidistance 0,25 m med sø, sump, våd eng, fugtig eng, tør eng, tørt m.v.) med arealangivelser i ha i projektområdet fra 0 til 1,25 meter
- Samlet projektareal og fordelingen af projektareal på sødannelse, oversvømmelse, overrisling og tørre arealer på kort (ha), samt eventuelle tekniske anlæg.
- Arkæologiske interesser i projektområdet beskrives. Det lokale arkæologiske museum anmodes om en arkæologisk udtalelse og arkivalsk kontrol. Udtalelsen skal fremgå af forundersøgelsen.
- Konsekvensvurdering af projektets påvirkning af yngle- og rasteområder for beskyttede arter omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og 5, samt habitatdirektivets bilag II og IV.
- Konsekvensvurdering af projektets påvirkning på vandløb, herunder også op- og nedstrøms, hvis projektet omfatter vandløb, der indgår i Basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027.
- DTU Aqua har udarbejdet en række anbefalinger for hvordan smoltdødeligheden kan minimeres i forbindelse med etablering af permanente søer ved etablering af vådområder. Anbefalingerne mv. kan læses på www.fiskepleje.dk. Nogle projektiltag såsom fx diger og indskudte søer kan have en negativ indvirkning på vandløbsforhold og den overordnede biodiversitet (herunder smoltdødeligheden), hvorfor der så vidt muligt skal tages højde for dette i projekteringen og hvor det er muligt, tilstræbes at genskabe naturlige og oprindelige forhold.

4. Effekter

- Generelt skal der være dokumentation for de data, der er anvendt ved kvælstof-, fosfor- og CO₂-beregningerne (kildehenvisninger).
- Projektets kvælstofreduktion beregnet ud fra metoden beskrevet på www.mst.dk/lavbund
- Projektets betydning for fosforreduktion ud fra metode beskrevet på www.mst.dk/lavbund.
- Projektets drivhusgasreduktion ud fra metode beskrevet på www.mst.dk/lavbund.

5. Lodsejertilslutning

- Lodsejertilslutningen til projektet

6. Opsummering

- Kort opsummerende redegørelse for, at projektet lever op til prioriterings- og støtteberettigelseskriterierne

8.1.2 Anlægsfase (fase 2)

Fase 2 træder i kraft, når projektets forundersøgelse har gennemgået miljøfaglig vurdering hos Miljøstyrelsen og det er sikret, at det stadig lever op til støtteberettigelseskriterierne (se afsnit 7). I forbindelse med overgangen til fase 2, skal projektet endvidere vurderes omkostningseffektivt (se afsnit 8.2). I fase 2 overgår undersøgelsesområdet til at være et projektforslag. Ansøger indsender forundersøgelsen via selvbetjeningen, samt sikrer at projektet er opdateret i MiljøGIS.

I forbindelse med at projektet går ind i fase 2, dækkes de udgifter der har været afholdt under fase 1. Anmodning om udbetaling sker via selvbetjening, samtidig med anmodningen om at gå til fase 2.

Miljøstyrelsen vurderer i forbindelse med den miljøfaglige vurdering, om projektets omkostningseffektivitet er opretholdt, jf. bekendtgørelsens §14 stk. 2 og stk. 3.

Da det anbefales at forundersøgelsen er fyldestgørende, forventes der kun mindre tilretninger af projektet i anlægsfasen. Hvis der sker væsentlige ændringer til projektet under anlægsfasen, skal Miljøstyrelsen godkende ændringerne, jf. bekendtgørelsens kap. 9. Ændringsanmodning sker via link til selvbetjening, der tilsendes i forbindelse med tilsagn til påbegyndelse af anlægsfasen.

Fase 2 afsluttes når projektet er etableret. Ansøger anmoder via selvbetjening om slutudbetaling, jf. bekendtgørelsens §23.

8.1.3 Slutudbetaling

Når projektet er anlagt, kan der via selvbetjening søges om slutudbetaling – hertil skal vedhæftes en slutrapport, der dokumenterer, at det realiserede projekt er udført i overensstemmelse med tilsagnet. Link hertil fremgår af tilsagnsbrevet.

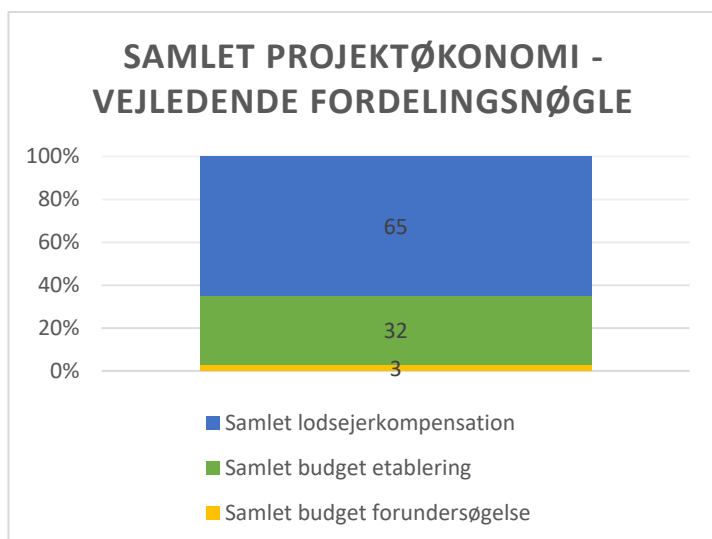
8.1.4 Opretholdelsesperioden (fase 3)

Fase 3 starter med anmodning om slutudbetaling, der efterfølges af opretholdelsesperioden. Den træder i kraft når slutudbetalingen er gennemført. I fase 3 overgår projektforslaget til at være projektområdet. Der anmodes om slutudbetaling via selvbetjeningen. Restriktioner bliver tinglyst på arealet.

8.2 Projektøkonomi

Der reserveres en tilskudsramme på 128.000,- kr./ha. for projektet. Tilskudsrammen er baseret på erfaringstal om hvad det forventeligt koster at udtage en hektar lavbundsjord. Tilskudsrammen dækker hele projektet, herunder fx forundersøgelse, anlæg og lodsejerkompensation - sidstnævnte behandles særskilt i afsnit 9.3. Da der er tale om en gennemsnitsbetragtning, vil der være tilfælde, hvor projektet ikke udfylder hele rammen eller overskrider denne. I alle tilfælde skal projektets omkostningseffektivitet vurderes ved overgang til anlægsfasen. Et projekt er som udgangspunkt omkostningseffektivt, hvis det ikke overstiger 8.533 kr./ton CO₂-ækvivalenter.

Der gives tilsagn om tilskud til de indledende undersøgelser af dels de natur- og miljømæssige forhold og dels de ejendomsmæssige forhold i projektet. Samtidig gives der tilsagn om tilskud til etablering af projektet, denne del af tilsagnet aktiveres dog kun, hvis projektet efter de indledende undersøgelser viser sig realiserbart. Fordelingsnøglen (se figur nedenfor) angiver den forventelige procentvisse fordeling af udgifter til projektet.

Som det fremgår af figuren, forventes en forundersøgelse maksimalt at udgøre 3 % af det samlede projekts budget. Projektets samlede budget fastlægges i forundersøgelsen. Budgettet indsendes til Miljøstyrelsen i forbindelse med anmodning om overgang til anlægsfasen.

I forbindelse med anmodning om overgang til anlægsfasen, vurderer Miljøstyrelsen om projektet er omkostningseffektivt – dvs. om de samlede udgifter ligger under 8.533 kr./ton CO₂-ækvivalenter. Dog kan et projekt med en omkostningseffektivitet på op til to gange 8.533 kr. vurderes omkostningseffektivt, såfremt der er betydelig effekt i forhold til formålet med et Klima-Lavbundsprojekt, jf. gældende bekendtgørelse.

I tabellen nedenfor, er det via en trappemodel illustreret, hvordan Miljøstyrelsen vurderer betydelig effekt for et Klima-Lavbundsprojekt, der overskrider omkostningseffektiviteten. Jo flere synergier et projekt bidrager med, i jo højere grad kan projektet vurderes at have betydelig effekt. Fx. vil et projekt, som udover at reducere CO₂-udledningen, bidrager med reduceret kvælstofudvaskning og inkluderer tiltag for biodiversitet og friluftsliv, på baggrund af nedenstående kunne vurderes omkostningseffektivt med en pris på op til 14.933 kr./ton CO₂.

Omkostningseffektivitetsfaktor	1	1,5	1,75	2
Trin 4: Projektet opfylder fire eller flere synergikriterier	-	-	-	17.066
Trin 3: Projektet opfylder yderligere to synergikriterier	-	-	14.933	-
Trin 2: N-reduktion	-	12.800	-	-
Trin 1: CO₂-reduktion	8.533	-	-	-

Se kapitel 9 for nærmere specificering af tilskudsberettigede udgifter.

9. Hvilke udgifter gives der tilskud til

Tilskud ydes for udtag af lavbundsjorder, med henblik på ekstensivering og hvor naturlig hydrologi søges genskabt i videst mulige omfang. Udgifter skal være nødvendige for at gennemføre projektet og være direkte relaterede til projektaktiviteterne.

Der kan gives tilskud til:

- 1) Lønudgifter til tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet, tillagt 15 % overhead
- 2) Undersøgelser
- 3) Information og møder

- 4) Konsulenter
- 5) Køb af varer og tjenesteydelser, herunder entreprenørydelser
- 6) Anlægsarbejde
- 7) Lodsejerkompensation
- 8) Tinglysning af servitut

Følgende udgifter dækkes ikke under ordningen:

- 1) Udgifter, hvortil der er modtaget EU-tilskud til lignede aktiviteter
- 2) Udgifter, hvortil der er modtaget tilskud fra anden offentlig myndighed
- 3) Udgifter til aktiviteter, som tilsagnshaver, en lodsejer eller en forpagter af arealer i projektområdet er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning
- 4) Udgifter til at varetage sædvanlige myndighedsopgaver
- 5) Udgifter, som tilsagnshaver har afholdt, inden ansøgning er indsendt
- 6) Udgifter, der vedrører moms. Du kan ikke få tilskud til moms, medmindre du kan dokumentere, at du selv endeligt bærer udgiften til momsen.
- 7) Udgifter til aktiviteter, der følger fx af tinglyst servitut.

Ansøger kan for egen regning og risiko påbegynde forundersøgelsen efter ansøgningen er indsendt og forud for et evt. tilsagn, og få udgifterne dækket såfremt projektet opnår tilsagn.

Tilskud dækker ikke udgifter til udarbejdelse af ansøgning.

9.1 Lønkrone til personale

Hvis der søges om tilskud til løn personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet, og timeantallet og timeprisen skal fremgå af udbetalingsanmodningerne. Det skal ligeledes beskrives, hvilke opgaver de enkelte personer har udført. Timeantallet og timeprisen for den enkelte medarbejder på de enkelte opgaver skal kunne dokumenteres.

Timelønnen udregnes som årslønnen delt med det timeantal, der udgør et årsværk. Overhead beregnes som max. 15 % af de samlede lønudgifter.

9.1.1 Dokumentation for lønomkostninger

I forbindelse med gennemførsel af et Klima-Lavbundsprojekt, er det muligt at få udbetalt tilskud til lønomkostninger. Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilskudsmidler svarende til den faktiske lønomkostning, hvorfor tilsagnshaver, ud over tidsregistrering for de involverede medarbejdere, skal indsende dokumentation for den faktiske lønomkostning, når der søges om udbetaling af tilskud.

Den faktiske lønomkostning defineres som alle rimelige udgifter til direkte løn. I den direkte løn kan indgå de almindelige lønelementer, der sædvanligvis er knyttet til ansættelsesforholdet. En årsløn / timepris må således indeholde:

- Ferieberettiget løn
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (f.eks. barselsfonden, flexfonde)
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet

Aflønning, der har karakter af for eksempel overskudsdeling og lignende, anses ikke at være en del af den direkte løn. Årslønnen / timeprisen må således ikke indeholde gratialer, provisioner, bonusser, andre ikke-overenskomstmæssige ydelser, fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder mm.

Tilsagnshaver skal indsende et ledelsespåtegnet regnskab, samt de fakturaer mm., som regnskabet omfatter. Regnskabet, der sendes i forbindelse med slutudbetaling, når projektet er realiseret, skal afspejle det opdaterede tilsagn ift. delbudgetposter, så evt. differencer mellem regnskab og tilsagn fremgår umiddelbart. Der kan tages udgangspunkt i den regnskabsskabelon der ligger på mst.dk/lavbund.

Overhead beregnes som max. 15 % af de samlede tilskudsberettigede udgifter til løn.

Såfremt den direkte løn er helt eller delvist dækket af andre offentlige løntilskud og refusioner, skal disse fraregnes fuldt ud. Der kan ikke udbetales for lønomkostninger til aktiviteter, som tilsagnshaver, en lodsejer eller en forpagter af arealer i projektområdet er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning. Der udbetales desuden ikke tilskudsmidler til lønomkostninger for varetagelse af sædvanlige myndighedsopgaver.

Der kan udbetales tilskud til lønomkostninger af to omgange i forbindelse med et Klima-Lavbundsprojekt. Første gang er efter endt forundersøgelse, mens anden gang, er i forbindelse med slutudbetalingen efter realiseret projekt.

Ved udbetalingsanmodning kan der tages udgangspunkt i den regnskabsskabelon som ligger på mst.dk/lavbund.

I nedenstående fremgår yderligere information om dokumentationskrav for lønomkostninger for hhv. konsulenter, kommuner og lodsejere.

9.1.1.1 Konsulenter

For lønomkostninger til konsulenter involveret i et Klima-Lavbundsprojekt, skal timeantallet, timeprisen og arbejdsopgaverne dokumenteres. Timeantal, timepris og beskrivelse af udførte arbejdsopgaver skal således fremgå af regnskabet og faktura for afholdte timer skal vedlægges. Faktura for udgifter til lønomkostninger til konsulenter skal være tilstrækkelig detaljeret til, at Miljøstyrelsen kan afgøre, om det er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal således også fremgå af fakturaen.

Timeprisen for konsulenttydelser må som udgangspunkt ikke overstige 1.200 kr./time, dette kan dog afviges, hvis udgifter til konsulenten indgår i et udbud, der gennemføres efter reglerne herom.

9.1.1.2 Kommuner

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge egne administrative medarbejdere og medarbejdere i egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Dette betragtes som udgifter til tilsagnshavers personale.

Der er ikke et krav om en separat ansættelsesaftale for kommunens medarbejdere.

Hvis der søges om tilskud til løn til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet, og det skal beskrives, hvilke opgaver kommunen skal udføre.

Hvis to eller flere kommuner går sammen om et projekt, kan den projektansvarlige kommune (tilsagnshaver) få dækket de tilskudsberettigede udgifter i relation til løn til tilsagnshavers personale og overhead. Den/de deltagende kommuner skal derimod medtage deres udgifter til personaleløn, overhead og rejseudgifter som udgifter til konsulenter i budgettet.

På udbetalingstidspunktet skal kommunen dokumentere omkostningerne til eget personale via tidsregistrering og dokumentation for lønomkostninger, da der kun kan udbetales tilsagn svarende til den faktiske lønomkostning for de tilknyttede medarbejdere. For at der kan udbetales tilskud til lønomkostninger til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet, og det skal beskrives hvilket arbejde den enkelte medarbejder har udført.

Der kan søges om tilskud til den faktiske løn. I tilskudsordningen anvendes ikke lønkategorier.

Timeløn kan dokumenteres ved følgende muligheder:

Dokumentation for timeløn ud fra årsløn (december måneds lønseddel)

Der anvendes en standardtakst for timeløn, hvor medarbejdernes timeløn beregnes som medarbejderens årsløn divideret med 1.513 timer for en fuldtidsansat.

Tilsagnshaver skal indsende december måneds lønseddel for de involverede medarbejdere i projektet. Miljøstyrelsen anvender den oplyste årsløn (eller det foregående års årsløn) fra lønsedlen og beregner medarbejderens timeløn som årsløn/ 1.513 timer. Tilsagnshaver skal derfor også oplyse, om en medarbejder er ansat på reduceret tid.

Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm.) ikke indgår i årslønnen på december måneds lønseddel kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i årslønnen oplyst på december månedslønnen.

Dokumentation for timeløn via lønsedler

Der skal indsendes lønsedler for de måneder, den pågældende medarbejder har arbejdet på projektet. Timelønnen udregnes som årsløn / 1.513 timer. Tilsagnshaver oplyse, om en medarbejder er ansat på reduceret tid. Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm.) ikke indgår i månedslønnen kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i månedslønnen på de indsendte lønsedler.

Såfremt der er tale om langvarige projekter og dermed mange lønsedler, kan antallet af lønsedler til dokumentation af lønomkostninger reduceres til én lønseddel pr kvartal i de kvartaler, hvor der er brugt timer.

9.1.1.3 Lodsejere

Lodsejers administrative omkostninger ved deltagelse i et Klima-Lavbundsprojekt er som udgangspunkt inkluderet i den engangskompensationssats, der udbetales til lodsejer ved gennemført Klima-Lavbundsprojekt, hvorfor administrative omkostninger ikke falder ind under lønomkostninger, der kan ydes tilskud til.

Grundet Klima-Lavbundsprojekternes kompleksitet, anbefaler Miljøstyrelsen generelt at private lodsejere indgår aftale med relevante rådgivende virksomheder, som derefter står for projektstyringen i forbindelse med udarbejdelse af forundersøgelse og realisering af projekt. Disse aflønnes som konsulenter og udgifter forbundet hermed er derfor dækket af tilsagnet.

I det tilfælde at lodsejer påtager sig hele eller dele af projektstyringen ifm. gennemførelse af et Klima-Lavbundsprojekt, kan der udbetales tilskudsmidler til rimelige udgifter til direkte løn for afholdte timer. Der kan maksimalt udbetales tilskudsmidler til en timesats på 363,52 kr. / time for private lodsejere¹. Ved anmodning om udbetaling for lønomkostninger skal lønomkostningerne kunne henføres til medarbejderen, og lønomkostningerne skal dokumenteres via tidsregistrering, ligesom udførte arbejdsopgaver skal beskrives og dokumentere. Beskrivelsen af udførte arbejdsopgaver skal være tilstrækkelig detaljeret til, at Miljøstyrelsen kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet.

9.2 Konsulenttydelser og udbudslovgivning

Projekt kan være omfattet af udbudsloven² eller tilbudsloven³. Læs derfor om reglerne på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside kfst.dk, herunder også om annonceringspligt.

Det skal dokumentere, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter og udbudsloven er overholdt, jf. bekendtgørelsens § 23, stk. 2.

Ved efterspørgsel skal det kunne dokumenteres, at udbudsloven er overholdt.

9.3 Lodsejerkompensation

Engangskompensationen til lodsejere dækker det værditab, der opstår, når arealer ekstensiveres og vådlægges og ikke længere drives med f.eks. afgrøder, gødskning, jordbearbejdning og/eller sprøjtning. Ansøger har ansvaret for at udbetale kompensation til involverede lodsejere. Dokumentation for udbetaling sendes til Miljøstyrelsen ved anmodning om slutudbetaling.

Tilskuddet er beregnet ud fra, at der tinglyses en servitut om, at arealet permanent ekstensiveres og derfor ikke må jordbearbejdes, gødskes, tilføres jordforbedringsmidler eller sprøjtes. Hvis ansøger er kommune har denne ansvaret for tinglysning af aftalen.

Engangskompensation for naturarealer udbetales som de minimis-støtte.

Engangskompensationssatserne er fastsat på baggrund af beregninger udført af Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi ved Københavns Universitet (IFRO).

¹ Denne maksimale timesat baseres på at et årsværk i Miljøstyrelsen uden overhead fordelt på 1.513 timer / årsværk.

² Udbudsloven, lov nr. 1564 af 15. december 2015 med senere ændringer

³ Lovbekendtgørelse nr. 1410 af 7. december 2007 om bekendtgørelse af lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren, som ændret ved lov nr. 1564 af 15. december 2015, §198

Tidligere drift på arealerne bestemmer tilskudssatserne

I boksen nedenfor ses størrelsen på engangskompensation – den er afhængig af den tidligere arealanvendelse.

Arealanvendelse 2015-2019	Engangskompensation [kr./ha]
Omdrift	82.500,-
Permanent græs	35.000,-
Natur	4.500,-

For at få en entydig identifikation af arealer, hvortil der ydes tilskud, anvendes [Landbrugsstyrelsens marktema](#). Den engangskompensation der ydes for ekstensivering af arealerne, afhænger af den tidligere drift på arealerne (se tabel ovenfor). For at fastlægge den tidligere drift, anvendes de indmeldte afgrødekoder i perioden 2015-2019.

Referenceårene for ordningen er 2015-2019, hvilket betyder, at det er arealets driftsform og de indberettede afgrødekoder i perioden 2015-2019, der vil ligge til grund for den beregnede engangskompensation. I fald af sædeskifte i perioden, indplaceres arealet under den højest opnåede kompensationsssats for perioden.

Der gives ikke tilskud til jordfordeling og jordkøb.

Fastsættelse og udbetaling af engangskompensation følger de til en hver tid gældende regler og love inden for området.

Miljøstyrelsen beregner engangskompensationen i forbindelse med det opdaterede tilsagn efter indsendelse af forundersøgelsen, altså ved overgangen fra fase 1 til fase 2. Det vil som udgangspunkt være denne beregning, som ligger til grund for den endelige udbetaling af engangskompensation i forbindelse med overgang til opretholdelsesperioden. Hvis der sker væsentlige ændringer i løbet af anlægsfasen (fase 2), kan ansøger dog anmode Miljøstyrelsen om at foretage en endelig og opdateret beregning af lodsejerkompensationen for projektet før afslutning af anlægsfasen (fase 2) og før anmodning om slutudbetaling (fase 3).

Særligt om de minimis-støtte

Engangskompensationen for naturarealer bliver udbetalt som de minimis-støtte.

De minimis kan oversættes til bagatel, og er EU's regulering af statsstøtte inden for unionen for at forhindre konkurrenceforvridning. EU har sat en grænse på 20.000 EUR (svarende til ca. 149.200 kr., afhængig af valutakursen) over en periode på 3 regnskabsår, som medlemsstater må yde i lovlig national støtte til landets virksomheder uden, at det påvirker samhandel og fordrejer konkurrencen.

Ved anmodning om slutudbetaling skal det angives, hvor meget lodsejere, som ønsker engangskompensation for naturarealer, har modtaget i de minimis støtte. Det angives via selvbetjeningen, som der er adgang til gennem tilsagnsbrevet, der sendes til ansøgers e-boks efter tilsagnsgivning. I selvbetjeningen skal det oplyses, hvor meget de berørte lodsejere har fået i de minimis støtte inden for de seneste tre regnskabsår, fra hvilken ordning og hvornår. Der findes ikke et nationalt overblik over de minimis-støtteordninger. Berørte lodsejer kan finde ud af, om de tidligere har modtaget de minimis-støtte fra andre myndigheder ved at kigge på deres tilsagns- eller udbetalingsbreve. Det fremgår af tilsagnsbrevet eller udbetalingsbrevet fra den pågældende myndighed, om der er tale om de minimis-støtte. Hvis det ikke står i tilsagns- eller udbetalingsbrevet, at der er tale om de minimis-støtte, kan de gå ud fra, at der ikke er opnået anden de minimis-støtte.

9.4 Andre aftaler og medfinansiering på arealet

Der ydes ikke tilskud til aktiviteter, der er pligt til at foretage i henhold til anden lovgivning eller tinglyste servitutter.

De tilskudsberettigede udgifter kan heller ikke omfatte udgifter, hvortil der ydes anden offentlig støtte, fx kommunalt tilskud. Det vil sige, at udgifter, der er omfattet af tilskuddet, ikke også kan omfattes af tilskud fra andre offentlige myndigheder. Som tilsagnshaver må du dog gerne have en egenbetaling til projektet.

Projekter kan dog modtage medfinansiering af anden aktør i fald der søges synergi til område, der ikke er tilskudsberettiget under Klima-Lavbundsordningen

Som lodsejer kan du få tilskud under denne ordning, og samtidig modtage tilskud fra andre tilskudsordninger, der understøtter formålet om ekstensivering af arealerne – eksempelvis græsning. De forenelige miljøtilsagn er Pleje af græs- og naturarealer tilsagnstype:4, 5, 66 og 67.

Tilskudsordningen for Klima-Lavbund forhindrer ikke, at der fortsat kan søges om direkte arealstøtte (grundbetaling og grøn støtte), så længe aktivitetskravet og betingelserne herfor overholdes. Projektarealerne kan således anvendes, som f.eks. MFO-slåningsbrak m.v. Se mere i både "Vejledning om grundbetaling 2021" og i "Vejledning om grøn støtte 2021". Hvis det, som konsekvens af projektrealiseringen, ikke længere er muligt at overholde aktivitetskravet, kan der søges grundbetaling under undtagelsesbestemmelsen (Artikel 32). Denne mulighed gælder dog kun, hvis der er tale om, at projektet er direktivimplementerende i forhold til vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet. Vurdering af hvorvidt et projekt kan vurderes direktivimplementerende i forhold til vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet, beror på en faglig vurdering, der foretages af Miljøstyrelsen.

Hvis der søges under undtagelsesbestemmelsen⁴, gælder en række kriterier, se "[Vejledning om grundbetaling](#)" under afsnit "Generelle betingelser for arealer under undtagelsen i artikel 32". Det er for eksempel en forudsætning for at komme under undtagelsesbestemmelsen, at arealet dannede grundlag for en støtteudbetaling under Enkeltbetalingsordningen i 2008.

Denne ordning er også forenelig med Ø-støtte, samt 'Støtte til nyetablerede landbrugere' (UL).

Ved yderligere spørgsmål ift. muligheden for at kombinere tilskud fra Klima-Lavbundsordningen med tilskud fra andre arealtilskud, kan Landbrugsstyrelsen kontaktes på tlf. 33 95 80 00 eller mail: mail@lbst.dk.

10. Betingelser for tilsagn

Der er to kriterier et Klima-Lavbundprojekt skal opfylde, for at kunne opnå tilsagn. For det første skal undersøgelsesområdet have minimum 60 % overlap med kulstofrige jorde med mindst 6 % organisk kulstof. Dernæst skal undersøgelsesområdet have et areal på minimum 10 ha. Begge kriterier indgår desuden i pointgivning og prioritering af projekterne, således at store projekter med høj andel kulstofrig jord opnår flest point og dermed højere prioritering.

Ud over de to påkrævede kriterier om 60 % overlap med kulstofrige jorder (>6 %) og et projektareal på minimum 10 ha, anvendes Klima-Lavbundsprojekternes øvrige interesser til pointgivning og prioritering af projekterne. En oversigt over disse ses i tabellen nedenfor.

Interesser, der anvendes til prioritering af ansøgninger	
Klimapotentiale	Projektet har potentiale til at opnå en væsentlig CO2-reduktion
Projektparathed	Projektet er allerede helt eller delvist forundersøgt i anden lignende udtagningsordning eller projektet har væsentlig lodsejertilslutning
Multifunktionel jordfordeling	Projektet indgår i Multifunktionelt jordfordelingsprojekt (MUFJO) med tilsagn eller betinget tilsagn
Klimatilpasning	Projektet reducerer risikoen for oversvømmelse af bebyggelser, kritisk infrastruktur, landbrugsjord eller natur
Rent vandmiljø: Vandrammedirektiv (næringsstoffer)	N-effekt: Projektet indeholder tiltag som med overvejende sandsynlighed medfører en reduktion af N-udledningen i et kystvand-opland med indsatsbehov under VP2/VP3 P-effekt: Projektet indeholder tiltag som med overvejende sandsynlighed medfører en reduktion i P-udledningen i oplandet til en målsat sø med indsatsbehov under VP2/VP3
Rent vandmiljø: Vandrammedirektiv (vandløb)	Projektet indeholder tiltag, som med overvejende sandsynlighed medfører forbedrede forhold i vandløb
Natur og biodiversitet: Biodiversitet	Projektet sammenbinder eller etablerer buffer om §3 natur eller Projektet er beliggende inden for Grønt Danmarkskort eller Projektet er beliggende inden for et areal med en mellem til høj bioscore

⁴ Jf. artikel 32, stk. 2, litra b) i Rådets Forordning (EU) nr. 1307/2013 af 17. december 2013

Natur og biodiversitet:	Projektet sammenbinder eller etablerer buffer om habitatnatur eller
Habitatdirektiv	Projektet er beliggende inden for Natura 2000-områder
Drikkevandsinteresser	Projektet understøtter en eller flere drikkevandsinteresser i projektområdet
Friluftliv	Projektet øger den offentlige adgang til hele eller dele af projektområdet
Økologisk landbrug	Projektet understøtter økologisk landbrug

11. Afgørelse om tilsagn eller afslag, herunder prioritering

Behandling af ansøgninger

Miljøstyrelsen kontrollerer, om alle nødvendige oplysninger indgår i ansøgningen, og om ansøgningen overholder støtteberettigelseskriterierne.

Hvis der er behov for supplerende oplysninger til ansøgningen, vil Miljøstyrelsen kontakte ansøger via e-boks. Hvis en ansøgning er særlig mangelfuld, kan den ikke behandles, og ansøger vil modtage et afslag uden videre behandling.

Miljøstyrelsen prioriterer de indkomne ansøgninger således, at de ansøgninger, der opnår flest point, får højeste prioritet og tildeles tilsagn først; se afsnit om prioritering nedenfor. På baggrund af sagsbehandling af ansøgningerne, giver Miljøstyrelsen tilsagn eller afslag til en ansøgning. Afgørelsen sendes via e-boks.

Tilsagn

Hvis projektet får tilsagn, sender Miljøstyrelsen et tilsagnsbrev, hvoraf det fremgår, hvad der er gældende for tilsagnet.

Afslag

Der kan gives afslag til ansøgningen, hvis Miljøstyrelsen vurderer, at:

- ansøgningen ikke er tilstrækkeligt oplyst
- ansøgningsarealet ikke lever op til projektkriterierne
- ansøgningen ikke opnår prioritering i henhold til den økonomiske ramme
- ansøgningen ikke indsendes rettidigt ift. fristen, der gælder for den aktuelle ansøgningsrunde
- udgifterne oplyst i ansøgningen ikke er tilskudsberettiget

Gives der afslag på ansøgningen, sender Miljøstyrelsen et afslagsbrev med en begrundelse og henvisning til lovgrundlaget, der gælder for afslaget.

Prioritering af ansøgninger

Hvis der i en ansøgningsrunde bliver indsendt ansøgninger for mere end den tilgængelige pulje, vil ansøgningerne blive prioriteret. Ansøgninger, der opfylder betingelserne, prioriteres efter nedenstående pointprioritering. Jo flere synergier et projekt indeholder, jo flere point kan opnås og jo højere prioritering vil et projekt opnå.

Pointsætning						
	Type	Pointmuligheder				
Drivhusgasreduktion	Projektkriterie*	-	20	40	60	
Areal	Projektkriterie*	-	10	20	30	
Projektparathed**	Prioriteringskriterie	0	0	0	200	
Multifunktionel jordfordeling***	Prioriteringskriterie	0	0	0	100	
Nationale interesser jf. §13	Prioriteringskriterie	0 op til 15 pr. kategori				

* Projektkriteriet skal overholdes for at der kan gives tilsagn til projektansøgningen. Det honoreres med yderligere point ved større arealer og øget drivhusgasreduktion.

** Der er foretaget forundersøgelse af projektet og/eller dokumenteret stor lodsejertilslutning.

*** Der er givet tilsagn eller betinget tilsagn til multifunktionel jordfordeling efter reglerne herom

I de følgende tabeller gennemgås hvert enkelt pointkriterie et ad gangen.

Projektparathed	
Point	Kriterie
200	Der er foretaget forundersøgelse af projektarealet og/eller der er væsentlig positiv lodsejeropbakning
0	Nej

Projekter hvor der tidligere er foretaget en tilsvarende forundersøgelse af projektarealet eller hvortil der er væsentlig positiv lodsejeropbakning, vil blive prioriteret højest.

MUFJO	
Point	Kriterie
100	Projektet indgår i Multifunktionelt jordfordelingsprojekt med tilsagn eller betinget tilsagn
0	Nej

Klima-lavbundsprojekter, som indgår i et multifunktionelt jordfordelingsprojekt med tilsagn eller betinget tilsagn, får næsthøjest pointscore og er dermed højt prioriteret i Klima-Lavbundsordningen.

Drivhusgasreduktion (Overlap med kulstofrige jorde)	
Point	Kriterie
60	> 75 %
40	66 - 75 %
20	60 - 65 %
	Hvis < 60 % lever projektet ikke op til støtteberettigelseskriteriet

Såfremt projektarealet har et overlap, der er mindre end 60 % med Tekstur2014-kortet, skal det i ansøgningen sandsynliggøres, at projektet lever op til kriteriet om minimum 60 % overlap med kulstofrig jord.

Areal (ha)	
Point	Kriterie
30	> 100 ha
20	51 - 100 ha
10	10 - 50 ha
	Hvis < 10 ha lever projektet ikke op til støtteberettigelseskriteriet

Øvrige interesser dækker over synergi rettet til klimapotentiale, vandrammedirektivet, fugle- og habitatdirektivet, biodiversitet, beskyttede naturtyper, rent drikkevand, friluftsliv og klimatilpasning – interesserne uddybes i afsnit 11.2-11.10

Prioriteringskriterierne er samlet i tabellen nedenfor. I tilfælde af, at der er ansøgninger med samme antal point, prioriteres efter størrelsen på det tilskudsberettigede areal således, at et større tilskudsberettiget areal prioriteres højere end et mindre tilskudsberettiget areal.

Pointsætning					
	Type	Pointmuligheder – fra min. til max.			
Drivhusgasreduktion	Projektkriterie	-	20	40	60
Areal	Projektkriterie	-	10	20	30
Projektparathed	Prioriteringskriterie	0	0	0	200
Multifunktionel jordfordeling	Prioriteringskriterie	0	0	0	100
Klimapotentiale	Prioriteringskriterie	0	0	5	15
Vandløb	Prioriteringskriterie	0	1	2	3
Næringsstoffer	Prioriteringskriterie	0	1	2	3
Fugle- og habitatdirektiv	Prioriteringskriterie	0	1	2	3
Klimatilpasning	Prioriteringskriterie	0	1	2	3
Økologisk landbrug	Prioriteringskriterie	0	-	-	3
Biodiversitet	Prioriteringskriterie	0	1	2	3
Friluftsliv	Prioriteringskriterie	0	1	2	-
Drikkevandsinteresser	Prioriteringskriterie	0	1	2	3

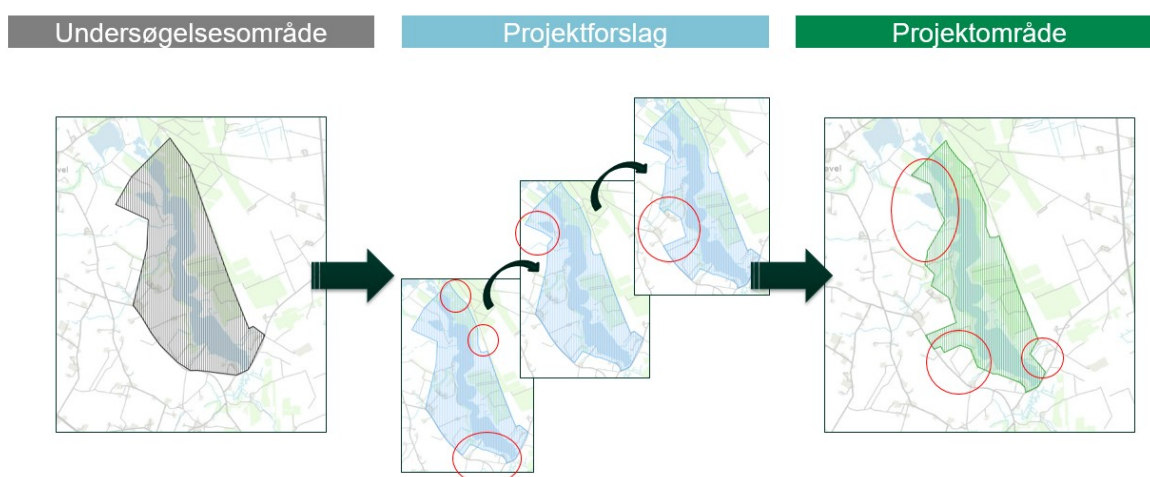
I afsnit 11.2-11.10 findes en uddybende redegørelse for de enkelte prioriteringskriterier, samt en angivelse af, hvordan du redegør for, at projektet lever op til kriterierne.

11.1 GIS-understøttelse

Indtegning af ansøgningsareal

Ansøgningsarealet kan indtegnes via [MiljøGIS](#) – her kan du også finde en teknisk vejledning til MiljøGIS. Linket til MiljøGIS står også i ansøgningsmodulet (selvbetjening). Det er vigtigt at indtegningen af projektet i MiljøGIS er opdateret ved overgang fra én fase til den næste, samt ved eventuelle ændringsansøgninger under fase 2 (anlægsfasen). I bilag 2 kan du finde en guide til at indtegne dit område, eksportere en rapport for dit projekt, samt at indsende projektet, når du er klar til at ansøge.

For at sikre at projektområdet kun er tilgængeligt for dig og din organisation, skal du være logget ind i MiljøGIS for at tegne eller redigere i et projektområde. Oprettelse af bruger står beskrevet i bilag 2 samt på www.mst.dk/lavbund.

Når projektet indtegnes eller projektarealet ændres, registreres en række oplysninger, som sammenholder projektarealet med andre GIS-oplysninger. Når ansøger skal vurdere hvilke prioriteringskriterier projektet lever op til, skal en rapport fra indtegningen i MiljøGIS anvendes. Tabellen indeholder en lang række af de informationer der er behov for, for at

kunne indplacere projektet i de korrekte prioriteringskategorier. Informationerne kan aflæses ved brug af infoknappen i MiljøGIS og downloades via denne som en rapport.

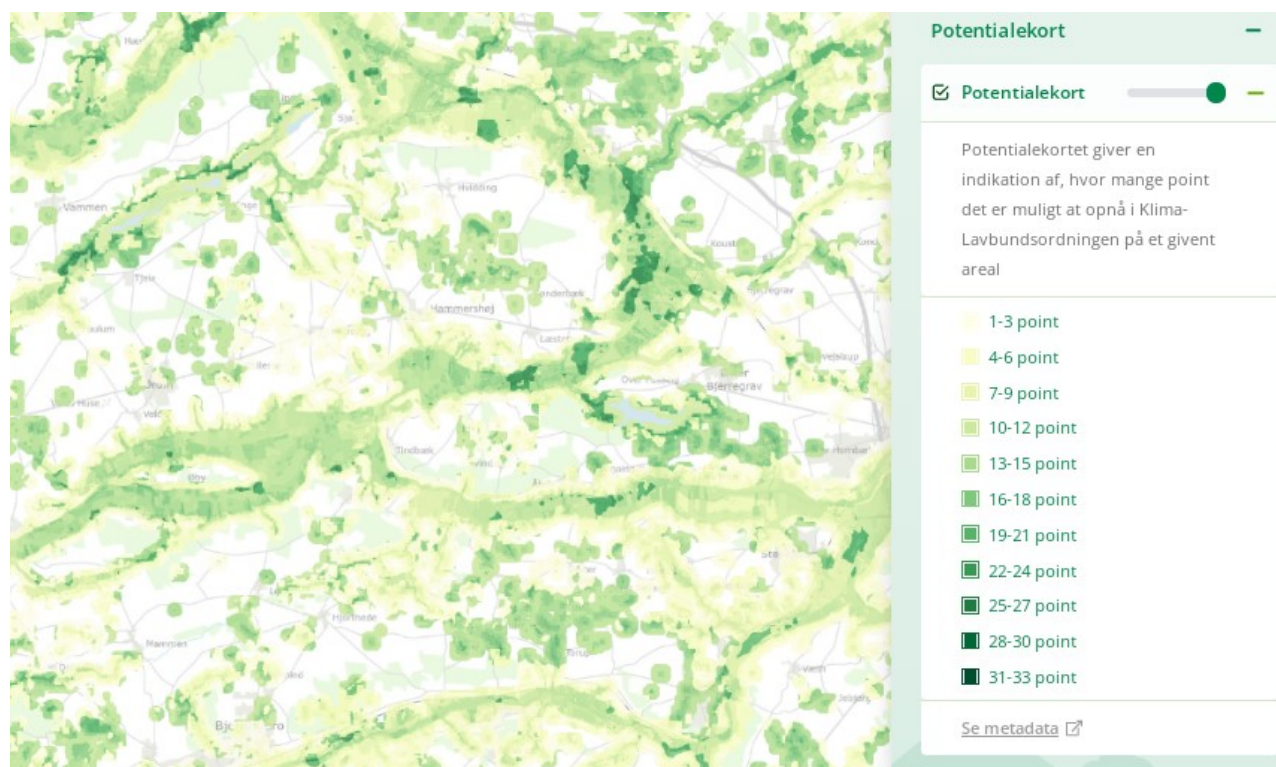
Oplysningerne om projektområdet opdateres automatisk, når der gemmes ændringer på indtegningen. Opdateringen sker ved ændring af geometrisk grænse, opdatering af stamoplysninger for indtegningen samt ændring af fase for projektet.

Enkelte prioriteringskriterier er ikke fuldt GIS-understøttet. Hvor et prioriteringskriterie ikke er GIS-understøttet, er det angivet i de nedenstående afsnit. For klimatilpasning og friluftsliv gør dette sig gældende for alle pointkategorier, hvorfor de nævnte kategorier ikke fremgår af infoknap eller MiljøGISrapport. Hvor et prioriteringskriterie ikke er GIS-understøttet, vil der være behov for supplerende dokumentation. Dette behov er beskrevet uddybende under hvert prioriteringskriterie.

Potentialekort

Potentialekortet er et kortlag, som dækker alle de GIS-understøttede synergier i Klima-Lavbundsordningen. Kortlaget er begrænset til de kulstofrige jorder og kan dermed anvendes til at identificere de arealer, som har størst potentiale til udtagning under Klima-Lavbundsordningen. Potentialekortet er bygget op som en heatmap, så jo mørkere farve, jo flere pointgivende synergier er der til stede i det pågældende område. Pointanvisningen i potentialekortet kan dog ikke direkte oversættes til point i Klima-Lavbundsordningen, da der dels er synergikategorier som ikke er GIS-understøttet og da der kan være forskellige pointgivende lag, som ikke overlapper, inden for samme projektafgrænsning.

Et udklip af potentialekortet kan ses på nedenstående figur. Kortet bliver tilgængeligt i MiljøGIS, samt på hjemmesiden www.klimalavbund.dk som er en screeningsportal for Klima-Lavbundsprojekter. Hjemmesiden kan anvendes til screening af projekter uafhængigt af ansøgningsrunder.

En nærmere beskrivelse af de enkelte synergikategorier, samt de tilhørende GIS-lag, følger i de nedenstående afsnit.

11.2 Klimapotentiale

Klimapotentiale er en synergikategori, som via tre forskellige GIS-lag, fortæller noget om et områdes potentiale til at opnå en væsentlig CO₂-reduktion. Kategorien består af Tekstur2014-laget, GIS-laget med udtagningspunkter for supplerende kulstofprøver, samt det nyudviklede jordfugtighedskort.

Jordfugtighedskortet er baseret på satellitdata og angiver vandindholdet i de øverste jordlag. Da den største CO₂-effekt opnås ved at gøre tørre kulstofrige jorder våde, anvendes jordfugtighedskortet til at identificere de tørreste kulstofrige jorder og give point for overlap med disse.

Da overlap med kulstofrige jorder er en væsentlig faktor for at opnå den ønskede CO₂-reduktion, gives point for overlap med Tekstur2014-kortet. Tekstur2014-kortet er et statisk udarbejdet kortlag og der kan derfor være andre arealer med højt kulstofindhold. En del af de arealer, hvor der med betydelig sandsynlighed kan være jorder med højt kulstofindhold, er kortlagt i GIS-laget med udtagningpunkter for supplerende kulstofprøver, hvorfor der gives point, hvis et projektområde overlapper med dette lag. Der opnås ikke point for overlap med supplerende prøver, hvis projektet også overlapper med teksturkortet.

Klimapotentiale	
Point	Kriterie
2	Overlap med supplerende prøver
5	Overlap med teksturkort
10	Overlap med jordfugtighedskort

11.3 Vandløb og vandrammedirektivimplementerende

Hvis et Klima-Lavbundsprojekt er beliggende i umiddelbar nærhed til et vandløb eller gennemskæres af et vandløb, har projektet potentiale til at indeholde vandløbsforbedrende tiltag. Dette kan f.eks. være genslyngning af vandløbet, hævnning af vandløbsbunden, fladere skranter, udlæg af grus og sten eller udplantning af træer langs brinkerne. Ligeledes kan en hævnning af grundvandstanden i et område med høj okkerrisiko medføre reducerede okkerudvaskning og dermed forbedringer for nærliggende vandløb. Der gives derfor point, hvis projektet har nærhed til et vandløb (inden for 200 m) og/eller er placeret i et område med øget okkerrisiko.

Hvis der på en vandløbsstrækning i projektområdet er indsatsbehov jf. bekendtgørelse om indstatsprogrammer for vandområdedistrikter nr. 449 af 11/04/2019 vil tiltag i projektområdet skulle sikre målopfyldelse for vandløbsstrækningen, da der ikke kan foretages indsatser på samme strækning flere gange.

Vandrammedirektivimplementerende (Vandløb)	
Point	Kriterie
2	Projektet har umiddelbar nærhed til vandløb (maks. 200 m)
1	Projektet er placeret eller har overlap med et område, der har øget risiko for okkerudledning

11.4 Vandrammedirektivimplementerende (Næringsstoffer)

For at et projekt understøtter implementering af vandrammedirektivet i forhold til reduktion af næringsstoffer skal projektet indeholde tiltag der bidrager til reduktion af kvælstof (N) og/eller fosfor (P) til vandmiljøet. Dertil kommer, at der skal være et indsatsbehov i forhold til N og/eller P i gældende vandområdeplaner 2015-2021 (VP2) eller de kommende vandområdeplaner 2021-2027 (VP3). Hvorvidt der er et N-indsatsbehov til kystvandoplande ses af vandområdeplanernes bilag 1, mens P-indsatsbehov til søer fremgår af bilag 2⁵, begge oplysninger vil desuden fremgå af projektets MiljøGIS-rapport. Bemærk, at N-effekten fra et Klima-Lavbund projekt ikke har betydning for prioritering af den kollektive indsats i VP2.

Kvælstofretentionskortet indgår som pointgivende lag med alle ID15-oplande som har en kvælstofretention under 72 %. Projekter placeret i oplande med lav retention, vil således kunne opnå point for tiltag som sikrer reduceret kvælstofudvaskning.

Overlap med følgende kortlag udløser 1 point pr. overlap: Retentionskortet (ID15-oplande med retention under 72 %), overlap med kystvandopland med indsatsbehov og overlap med opland til sø med indsatsbehov. Der er herved mulighed for at få op til 3 point i kategorien.

⁵ Bemærk at kystvandoplande uden indsatsbehov er angivet med en negativ værdi i bilag 1, mens søer uden indsatsbehov er angivet med en streg,

Vandrammedirektivimplementerende (Næringsstoffer)	
Point	Kriterie
1	Projektet overlapper helt eller delvist med ID15-oplande med en kvælstofretention < 72 %
1	Projektet er helt eller delvist beliggende i et kystvandområde med indsatsbehov. (N)
1	Projektet er helt eller delvist beliggende i et opland til en sø med indsatsbehov (P)

11.5 Fuglebeskyttelses- og habitatdirektivimplementerende

For at et projekt er fuglebeskyttelses- og/eller habitatdirektivimplementerende, og kan opnå point under denne kategori, skal en del af projektområdet ligge inden for et Natura 2000-område. Et Klima-Lavbundsprojekt kan understøtte fuglebeskyttelses-og/eller habitatdirektivet ved at lave konkrete indsatser eller ved at danne buffer om habitatnaturen.

Overlap med følgene kortlag udløser point således; Overlap med kortlagt habitatnatur giver 2 point og er en del projektet beliggende inden for et habitatområde giver det et 1 point.

Fuglebeskyttelses- og habitatdirektivimplementerende	
Point	Kriterie
2	Projektet overlapper med GIS-laget med kortlagt habitatnatur
1	Projektet overlapper med et habitatområde

11.6 Klimatilpasning

For at et projekt understøtter klimatilpasning, skal det reducere risikoen for oversvømmelse af bebyggelser, kritisk infrastruktur, landbrugsjord eller natur. Ansøger skal i sin ansøgning angive, hvilken af de fire prioriteringskriterier, projektet falder ind under. Understøttelsen af det angivne prioriteringskriterie skal ske ved fremsendelse af bilag som fx modelberegnete oversvømmelseskort, GIS-analyser, herunder strømnings- og lavningskort samt luft/dronefotos eller lignende, som sandsynliggør, at projektet opfylder kriteriet. Der kan findes værktøjer og data til screeningsanalyser på www.klimatilpasning.dk. Specifikt henvises der til screeningsværktøjet [KAMP](#) der bl.a. giver mulighed for at screene bygninger, veje og natur der potentielt påvirkes af vand fra nedbør, hav, vandløb eller terrænnært grundvand.

Væsentlig beskyttelse af helårsbebyggelser (3 point)

For at opfylde kriteriet om væsentlig beskyttelse af helårsbebyggelser, skal der minimum være 10 bygninger til beboelse, vej og vandaflledningssystemer og/eller anden kritisk infrastruktur der beskyttes mod oversvømmelse, hvor der tages hensyn til de forventede klimaændringer.

Væsentlig beskyttelse af minimum 5 bygninger (2 point)

For at opfylde kriteriet om væsentlig beskyttelse skal der minimum være 5 bygninger til beboelse (helår eller sommerhus) og/eller erhverv der beskyttes mod oversvømmelse, hvor der tages hensyn til de forventede klimaændringer.

Væsentlig beskyttelse af landbrugsjord og natur (1 point)

For at opfylde kriteriet om væsentlig beskyttelse skal der være landbrugsjord og natur der beskyttes mod oversvømmelse, hvor der tages hensyn til de forventede klimaændringer.

Klimatilpasning	
Point	Kriterie
3	Væsentlig beskyttelse af helårsbebyggelser med minimum 10 bygninger til beboelse, vej og vandaflledningssystemer og/eller kritisk infrastruktur
2	Væsentlig beskyttelse af minimum 5 bygninger til beboelse (helår eller sommerhus) og/eller erhverv
1	Væsentlig beskyttelse af landbrugsjord og natur

11.7 Biodiversitet

For at et projekt understøtter biodiversitet, skal det sammenbinde eller etablere buffer omkring beskyttet natur (NBL § 3), være helt eller delvist beliggende inden for Grøn Danmarkskort (<https://planinfo.erhvervsstyrelsen.dk/plandatadk>) eller være beliggende inden for et areal med en mellem til høj lokal bioscore <https://miljoejis.mim.dk/cbkort?profile=miljoejis-plangroendk>.

Overlap med følgende kortlag udløser 1 point pr. overlap: Beskyttet natur (NBL §3), overlap med Grønt Danmarkskort og lokal bioscore (bioscore mellem(7) til høj(20)). Der er herved mulighed for at få op til 3 point i kategorien.

Biodiversitet	
Point	Kriterie
1	Projektet overlapper med beskyttet natur (NBL §3)
1	Projektet overlapper med Grønt Danmarkskort
1	Projektet er beliggende inden for et areal med en mellem til høj bioscore

11.8 Drikkevandsinteresser

For at et projekt understøtter drikkevandsinteresser, skal det have overlap med et eller flere af følgende områder: nitrutfølsomme indvindingsområder (NFI), sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI) og boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). Ansøger skal i sin ansøgning angive, hvis projektet indeholder en eller flere af de nævnte områder. Der opnås 1 point for hvert område – dvs. op til 3 point i alt såfremt alle tre områder findes inden for projektområdet.

Drikkevandsinteresser	
Point	Kriterie
1	Nitrutfølsomme indvindingsområder (NFI) findes inden for projektet
1	Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI) findes inden for projektet
1	Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) findes inden for projektet
0	Ingen udpegning af NFI, SFI og BNBO

11.9 Økologisk landbrug

For at et projekt understøtter eller fremmer økologisk landbrug, skal det være placeret helt eller delvist i et område, der dyrkes økologisk. Ansøger skal i sin ansøgning angive, om der er økologisk drift inden for projektgrænsen.

I rækken "Økologiske arealer" i infoknap og rapporten fra Miljøgis, vil resultatet 'Ja' betyde, at hele eller dele af projektarealet er økologisk landbrug, det giver 3 point. For at opfylde kriteriet, skal hele eller dele af projektområdet være økologisk landbrugsdrift.

Økologisk landbrug	
Point	Kriterie
3	Hele eller dele af projektarealet er økologisk landbrug
0	Projektarealet overlapper ikke med økologisk landbrug

11.10 Friluftsliv

For at et projekt understøtter friluftsliv skal projektet sikre offentlig adgang til friluftsliv.

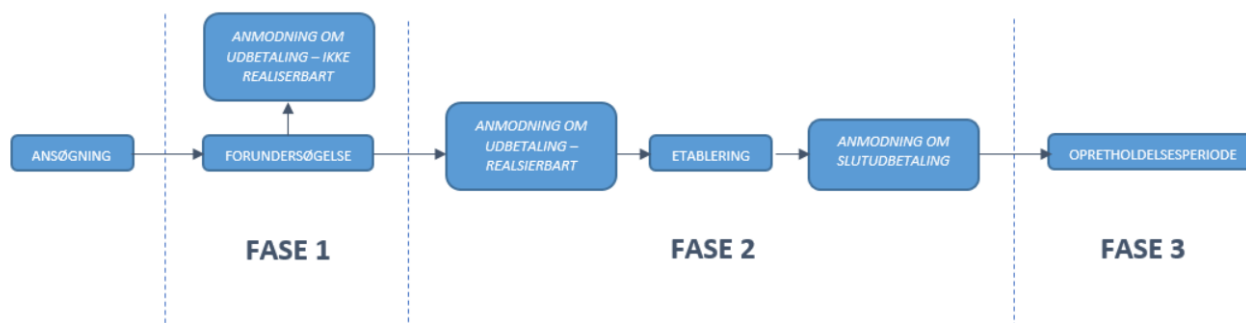
Ansøger skal i ansøgning dokumentere, hvordan projektet forbedrer eksisterende adgang eller etablerer ny offentlig adgang til friluftsliv.

Friluftsliv	
Point	Kriterie
2	Projektet giver ny offentlig adgang til friluftsliv
1	Projektet forbedrer eksisterende adgang
0	Der er uændrede adgangsforhold

12. Anmodning om udbetaling af tilskud, samt tinglysning af aftalen

Der kan anmodes om udbetaling to gange i løbet af projektet: Efter endt forundersøgelse og når Miljøstyrelsen har godkendt slutredegørelsen efter endt etablering (se nedenstående diagram). Forundersøgelsen skal være færdig senest 2 år efter, der er givet tilsagn til projektet, og etableringen skal være færdig senest 2 år efter endt forundersøgelse – dvs. der i alt er 4 år til at gennemføre forundersøgelse og etablering. Projektets slutdato vil fremgå af tilsagnet.

Anmodning om udbetaling og tinglysningen af aftalen kan ske via link i tilsagnsbrevet.

Følgende skal vedlægges eller oplyses i forbindelse med anmodning om udbetaling:

Anmodning om udbetaling efter endt forundersøgelse (etableringsprojekt **ikke** realiserbart):

- Hel eller delvis forundersøgelse, inkl. ejendomsmæssig forundersøgelse
- GIS-filer og kortmateriale
- Opgørelse over betalte tilskudsberettigede udgifter
- Samtlige udgiftsbilag/fakturaer
- Lønsedler for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Tidsregistrering for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor
- Rapport fra MiljøGIS

Anmodning om udbetaling efter endt forundersøgelse (etableringsprojekt realiserbart):

- Forundersøgelse inkl. ejendomsmæssig forundersøgelse
- Nødvendige tilladelser fra andre offentlige myndigheder.
- GIS-filer og kortmateriale
- Opgørelse over betalte tilskudsberettigede udgifter
- Samtlige udgiftsbilag/fakturaer
- Lønsedler for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Tidsregistrering for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor
- Rapport fra MiljøGIS

Anmodning om slutudbetaling:

- Slutrapport med beskrivelse af det gennemførte projekt
- GIS-filer og kortmateriale
- Fotodokumentation
- Opgørelse over betalte tilskudsberettigede udgifter
- Samtlige udgiftsbilag/fakturaer
- Lønsedler for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Tidsregistrering for de medarbejdere, der har medvirket i projektet
- Ved indhentning af tilbud /underhåndsbud indsendes dokumentationen herfor
- Redegørelse for de minimis i forbindelse med udbetaling af engangskompensation for naturarealer

- Redegørelse for arealanvendelse i projektområdet til dokumentation for engangskompensation (beregnes ved anmodning af Miljøstyrelsen)
- Dokumentation for tinglysning

13. Klageadgang

Afgørelse truffet efter bekendtgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

14. Tilsagnet opgives

Ønskes tilsagnet opgivet, skal det meddeles til Miljøstyrelsen ved hjælp af selvbetjeningsløsningen. Her skal det angives hvorfor tilsagnet opgives. Der kan ligeledes i selvbetjeningen ansøges om at få hidtidige tilskudsberettigede udgifter dækket.

15. Udbetaling af tilskud

Udbetaling af tilskud under denne ordning udbetales i to rater, første gang efter endt forundersøgelse og anden gang når etableringen er gennemført. Engangskompensation til lodsejere, for værditab, udbetales kun en gang og dette først efter endt etablering.

Udbetaling af tilskud kan ske, når projektet er afsluttet, afrapporteret og gennemført som beskrevet i tilsagnet – og når de dokumenter, som fremgår af afsnit 12 er modtaget. Der kan ikke ske udbetaling af udgifter, der er afholdt uden for tilsagnsperioden. Tilsagnet udbetales på baggrund af de tilskudsberettigede projektudgifter, samt dokumentation for projektudgifter. Dokumentation kan være i form af faktura, kvittering, bankoverførsel, tidsregistrering mm. En faktura skal blandt andet indeholde en beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, der er givet tilsagn til, samt betalingsdato. Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til tilsagnshaver.

Udbetaling af tilskud efter endt forundersøgelse kan ske, når forundersøgelsen er færdig, og denne indsendes sammen med udbetalingsanmodningen, der kan findes via selvbetjeningsløsningen.

Slutudbetaling af tilskud kan ske, når projektet er afsluttet, afrapporteret og gennemført som beskrevet i tilsagnet. Der kan anmodes om udbetaling ved at tilgå selvbetjeningsløsningen. Anmodningen skal være modtaget hos Miljøstyrelsens senest 3 måneder efter den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet.

Ansøger skal i selvbetjeningen i forbindelse med kompensation vedlægge en tro- og loveerklæring fra berørte lodsejere.

Private lodsejere, som ikke har en landbrugsbedrift, men som ejer jord, der bliver påvirket af projektet, dvs. indgår i projektet og bliver tinglyst, kan få kompensation svarende til kompensationssatsen for naturarealer.

Ved udbetalingsanmodning kan der tages udgangspunkt i regnskabsskabelonen på mst.dk/lavbund.

NemKonto

Miljøstyrelsen overfører tilskuddet til tilsagnshavers NemKonto.

Indberetning af tilskud til Skattestyrelsen

Miljøstyrelsen indberetter det udbetalte tilskud til Skattemyndighederne. Med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser anbefales det, at tilsagnshaver tager kontakt til Skattestyrelsen.

15.1 Ændring af budget

Tilsagnshaver kan inden for det samlede projektbudget og uden Miljøstyrelsens forudgående godkendelse foretage omfordeling af budgetposter på op til 10 pct. af det samlede tilsagnsbeløb eller op til 25.000 kr., dog maksimalt for i alt 200.000 kr. Omdisponeringer herover skal godkendes af Miljøstyrelsen.

Såfremt tilsagnshaver ændrer på medarbejdersammensætningen i et projekt kan dette ske inden for det samlede ansøgte beløb til løn for eget personale, uden at Miljøstyrelsen skal informeres om dette.

En ansøgning om budgetændring skal begrundes, og ansøgningen skal indeholde et nyt budget.

16. Arealanvendelse efter anlæg

Klima-Lavbundsområdet etableres og fastholdes som græs- og naturareal. Arealerne må ikke omlægges.

Der tinglyses servitut på alle arealer inden for projektområdet. Servituttens indhold bestemmes om følgende:

- 1) Arealerne skal permanent henligge som lavbundsområde og fastholdes som græs eller naturarealer med naturlig vandstand i overensstemmelse med tilsagnet.
- 2) Arealerne må ikke omlægges.
- 3) Arealerne må ikke tilføres gødning, bortset fra den gødning, der efterlades af græssende husdyr.
- 4) Arealerne må ikke tilføres jordforbedringsmidler.
- 5) Arealerne må ikke tilføres sprøjtemidler i form af pesticider, insekticider og lignende.
- 6) Arealerne må ikke anvendes til etablering af skov eller energi-, lav- eller stævningssskov
- 7) Arealerne må ikke anvendes til dyrkning af afgrøder, herunder ikke anvendes til frøproduktion og til dyrkning af energiafgrøder, prydvækster, pyntegrønt og juletræer, hvilket dog ikke er til hinder for, at græs og anden plantevækst på arealerne kan anvendes til græsning, slæt, rønskær, høst af biomasse eller lignende.
- 8) Der må ikke tilskudsføres på arealerne. Tilskuds fodring af kalve under 6 måneder i kalveskjul og halm af tilstrøelse er dog tilladt. Mineraler betragtes ikke som tilskuds foder.
- 9) Aktiviteter, bortset fra græsning, som ejere og forpagtere iværksætter eller tillader på den del af arealerne, der ligger nærmere end 5 meter fra åbne vandløb, søer over 100 m² og kystlinjer, skal udføres på en måde, der ikke medfører erosion af nævnte del af arealerne. Afstanden beregnes fra vandløbets eller søens øverste kant eller for så vidt angår kystlinjer fra årets normale højeste vandstandslinje.
- 10) Kontrolmyndigheden skal have adgang til projektområdet i forbindelse med kontrol.
- 11) Der skal være adgang til projektområdet, der er nødvendig for at kunne opfylde bestemmelser vedrørende vedligeholdelse af anlæg.
- 12) Den naturtype og tilstand, der dannes som følger de bestemmelser, der tinglyses i medføre af nærværende bekendtgørelse, er ikke omfattet af undtagelsesreglen (1-årsreglen), i § 2, stk. 1 og 3, i bekendtgørelsen om beskyttede naturtyper.
- 13) Den, Miljøstyrelsen bemyndiger dertil, skal have adgang til arealer i projektområdet i forbindelse med målinger af effekten på klima, natur og vandmiljø, herunder til at tage jord- og vandprøver.

Særligt vedr. skov og lavskov

Der må ikke etableres ny skov eller energi-, lav- eller stævningssskov på etablerede vådområder. Det forhindrer dog ikke at en bestående beplantning kan blive stående. Projektejer kan også vælge at fjerne beplantningen, det er op til projekt ejeren at vurdere hvad der giver mest mening i det enkelte projekt.

Hvis lavskoven opretholdes, må lodsejeren ikke længere 'dyrke' lavskoven (i praksis vil det betyde ingen gødning eller sprøjtning), der må dog gerne høstes biomasse på arealet – hvilket også er et krav for at opretholde Grundbetaling på arealet. En evt. høst skal ske så skånsomt som muligt, det kan fx være i en periode med hård frost for at undgå kørsel i projektområdet.

I Fællesskemaet skal lavskoven indberettes med samme afgrødekode som før projektet blev etableret, hvis det ønskes at søge grundbetaling til arealet. Da det ikke er tilladt at anvende gødning på projektarealerne, skal lavskovsmarkens N-kvote sættes til 0 i gødningsregnskabet.

Hvis lavskoven på grund af projektet ikke længere er i en plantagemæssig stand eller det ikke er muligt at høste/stævne lavskoven det 10. år, fx fordi arealet er oversvømmet, så vil reglen for opretholdelse af grundbetalingen jf. undtagelsesbestemmelsen i artikel 32 kunne træde i kraft, hvis lavskovsarealet dannede grundlag for en støtteudbetaling under Enkeltbetalingsordningen i 2008. Hvis dette sker, kan det tidligere lavskovsareal anmeldes i Fællesskemaet med grundbetaling 'Under artikel 32' og med afgrødekode '321' – se endvidere afsnit 9.4.

Særligt vedr. økologi

Hvis et økologisk areal er en del af projektarealet, og dermed omfattet af et forbud mod brug af pesticider, så er det ikke muligt at søge nyt tilsagn om Økologisk Arealtilskud på arealet. Hvis der allerede er et tilsagn om Økologisk Arealtilskud på arealet, når arealet bliver omfattet af udtagningsordningen, så vil tilskuddet blive reduceret til 55 kr/ha/år i den resterende del af tilsagnsperioden.

Hvis arealet bliver omfattet af artikel 32-undtagelserne, så vil tilsagn om Økologisk Arealtilskud bortfalde, og ansøger skal tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud.

Ønskes det at have produktion i form af slæt eller afgræsning på hele eller dele af projektarealet, er det muligt at søge et tilsagn om Pleje af græs –og naturarealer på arealet, hvis arealet lever op til kravene for at få tilsagn. Hvis der er et eksisterende tilsagn om Økologisk Arealtilskud på arealet, kan det være en mulighed at omdanne dette tilsagn til et tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer.

Der kan læses mere om økologisk arealtilskud og Pleje af græs- og naturarealer i [Landbrugsstyrelsens tilskudsguide](#).

17. Tilbagebetaling af tilskud

Miljøstyrelsen kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger, eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- Forudsætningerne for tilskud i øvrigt efter Miljøstyrelsens skøn er væsentligt ændrede.

Derudover kan Miljøstyrelsen foretage en forholdsmæssig nedsættelse af dit tilskud, hvis du ikke overholder dine pligter for at få tilskud. Tilskuddet vil blive nedsat ud fra en vurdering af alvor, omfang, varighed og gentagelse af overtrædelsen.

For manglende opfyldelse af visse forpligtelser har Miljøstyrelsen på forhånd fastsat, hvordan tilskuddet eller udbetalingen nedsættes, og hvordan tilbagebetalingen fastsættes:

For sen afslutning af projektet

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver afslutter projektet for sent. Projektet skal senest afsluttes den dato, som er fastsat i tilsagnet – eller i senere godkendte ændringer.

Tilskuddet nedsættes på denne måde:

- 1-30 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 5 % nedsættelse.
- 31-60 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 10 % nedsættelse.
- 61-90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 15 % nedsættelse.
- Mere end 90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører bortfald af tilsagn.

For sen ansøgning om slutudbetaling

Tilskuddet nedsættes, hvis tilsagnshaver ikke anmoder om udbetaling af tilskud rettidigt, det vil sige senest 3 måneder efter projektperiodens udløb. Udbetalingen nedsættes med 1 % pr. kalenderdag ved for sent modtaget ansøgning om udbetaling. En forsinkelse på mere end 50 dage medfører 100 % nedsættelse af udbetalingen og bortfald af tilsagnet. Ved manglende overholdelse af begge ovennævnte tidsfrister (afslutning af projektet og ansøgning om slutudbetaling) sanktioneres alene for den tidsfrist, der er overskredet først.

Opbevaring af bilag

Ved manglende overholdelse af forpligtelsen om at holde bilag og anden dokumentation tilgængelig i mindst 10 år fra datoen for slutudbetaling, kræver Miljøstyrelsen ved den første fysiske kontrol, hvor forseelsen konstateres, tilbagebetaling af tilskud svarende til den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for. Hvis Miljøstyrelsen ved en efterfølgende fysisk kontrol, som udføres efter en kontrol, hvor der ikke blev konstateret mangler, konstaterer manglende bilag eller anden dokumentation, kræves tilbagebetaling af tilskud svarende til halvdelen af den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis det konstateres, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan Miljøstyrelsen kræve en del af tilskuddet

tilbagebetalt / fuld tilbagebetaling.

Projektet opgives

Hvis projektet ikke gennemføres, skal tilsagnshaver hurtigst muligt oplyse Miljøstyrelsen om det.

18. Kontrol på stedet

Miljøstyrelsen foretager stikprøvekontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen. Miljøstyrelsen udfører den fysiske kontrol, samt efterfølgende kontrol i opretholdelsesperioden.

19. Straffebestemmelser og svig

Hvis reglerne i bekendtgørelsen ikke overholdes, kan de pålægges straffeansvar for selskaber eller juridiske personer efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

20. Force majeure

Miljøstyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der i væsentlig grad berører projektet.

Hvis tilsagnshaver ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles Miljøstyrelsen skriftligt hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke ved en forholdsmæssig indsats kunne have sikret sig herimod.

21. Miljøstyrelsens brug af data

Oplysninger givet i ansøgningen vil blive brugt af Miljøstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. I forbindelse med kontrol kan der blive indhentet yderligere oplysninger hos andre offentlige myndigheder.

Behandlingen af oplysninger vil altid ske i overensstemmelse med gældende lovgivning, herunder efter reglerne i lov om behandling af personoplysninger.

Miljøstyrelsen eller andre kan også bruge oplysningerne til statistik, forskning, planlægning og evaluering. Derudover giver Miljøstyrelsen oplysningerne videre til SKAT og revisionsorganer.

Miljøstyrelsen informerer om projekter, som der ydes tilskud til, såfremt tilskudsbeløbet er 450.000 kr eller derover. Det kan fx være ved at udsende en nyhed. Vi kan også lægge projektrapporter, afrapporteringer og lignende helt eller delvist på vores hjemmeside.

Miljøstyrelsen gør opmærksom på følgende:

- Ved tilsagn vil GIS-data blive offentligt udstillet på MiljøGIS.
- Ved anmodning om aktindsigt vil de afgivne oplysninger som udgangspunkt være tilgængelige.
- Ved sagsbehandling og tilsagn vil data blive delt med Landbrugsstyrelsen, samt andre offentlige instanser.

22. Administrations- og lovgrundlag

Denne vejledning er beskrevet ud fra udkast til bekendtgørelse om udtagning af kulstofrige lavbundsjorder med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klimalavbundsprojekter), november 2021.

23. Yderligere oplysninger

Denne vejledning og andre oplysninger om tilskud til Klima-Lavbundsprojekter findes på Miljøstyrelsens hjemmeside <http://www.mst.dk/lavbund/>.

Du er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis du har spørgsmål på tlf. 72 54 40 00 eller vandprojekter@mst.dk / mst@mst.dk.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk